

Казки про родину

Кума Смерть

Кума Смерть

У сім'ї одного бідного чоловіка народилася перша дитина. Ходив він по селі і не міг знайти кума, бо був дуже бідний. Усі знали, що він не має що дати їсти, і не хотіли йти до нього за кумів. Дитина лежить нехрещена, а мати через це не має права вийти з хати. Навіть до керниці за водою не має права вийти. Вона знов посилає чоловіка:

— Іди шукай кумів.

Він знову ходив по селі, питав, просив, і ніхто не хотів іти. Вертається він додому і здибає якусь чужу бабу. Та баба питає:

— Куди ти ходив?

— Ходив шукати когось у куми. І не знайшов.

— Іди додому і скажи жінці, най пополоче і висушить пеленки. Я зараз буду в тебе.

Жінка пополокала пеленки, висушила їх і чекає. Приходить та баба.

— Все готове?

— Готове.

— Давай дитину.

Замотує мати дитину в пеленки і дає кумі. І понесла кума дитину до попа хрестити.

А чоловік з жінкою дома говорять:

— Як прийде кума з церкви, що їй дати на обід? У нас лиш трошки муки в хвостик мішка.

Посилає жінка чоловіка до сусіди, і сусіда дав кілограм кукурудзяної муки.

— Ти маєш мені за це відробити,— каже.

Зварила хазяйка мамалигу, а тут і кума з дитиною приходить. Сідають за стіл, починають обідати, і питає кума:

— Куме, ви знаєте, що я за одна?

— Ви — кума.

— Кума-то кума, але я — Смерть. Та не бійтеся мене. Я вам допоможу, і ви будете багаті. Я зроблю з вас першого лікаря. Підете до сусіди, у нього хворий хлопчик. Як прийдете і побачите мене в ногах того хлопчика, то скажіть, най скупають його в теплій воді, і все буде добре. І ми ще багато будемо ходити по слабих. Як я буду сидіти в ногах слабого, то це значить, що він буде жити. Беріться його лікувати. А як побачите, що я сиджу в головах, то знайте, що він не буде жити, і зразу кажіть людям, най готують дошки на труну. А як я буду сидіти коло якого слабого, то лиш ви мене будете бачити, більш ніхто.

Пішов чоловік до сусіди, у якого був хворий хлопчик. Зайшов, подивився, а Смерть, його кума, в ногах слабого сидить. Він каже батькам хлопчика:

— Загрійте купіль, обмийте його, і він встане. Вони так і зробили, і хлопчик поправився.

«Лікар» пішов додому. А за ним іде вилікуваного хлопчика тато і несе плату — муку, м'ясо, гроші.

— За що це ви мені принесли?

— За те, що ви лікували мого сина. І прийняв чоловік плату.

Зачув він, що десь далі хворіла жінка. Його ніхто не кликав, вій сам пішов туди. Дивиться, кума в ногах слабії.

— Дайте їй теплого і зробить купіль. І вона видужає.

Так і було, слаба встала. Той чоловік теж добре заплатив йому. На третій день чує він, що захворів один чоловік. Іде наш «лікар» і туди. Дивиться — Смерть у головах сидить.

— Шукайте дошки, бо помре,— сказав він і пішов. А слабий умер.

Далі він уже не ходив сам до слабих, його кликали. І куди він не приходив, скрізь сиділа кума. Як сиділа в ногах, він «лікував» слабого, як у головах — казав, що помре. Люди добре платили йому, і він дуже розбагатів.

І захворіла дочка в царя. Сказали цареві, що є такий лікар. Присилає цар карету і дванадцять козаків на конях.

— Тут живе лікар?

А він злякався та й каже:

— Я не лікар.

— Нам сказали, щоб ми тебе живого привезли до царя.

Сідає він у карету і їде до царя. Привезли його. Як побачив він, що така велика варта стоїть з оголеними шаблями, то подумав:

«Тут я пропав, бо тут моя кума не пройде. А без неї я нічого не вартий».

Кажуть цареві:

— Приїхав той лікар.

— Підніміть шаблі, най він зайде.

Підоймили козаки шаблі, і він зайшов. І прийшов у палац до царя.

— Ви лікар?

— Я не лікар. Мене обрали лікарем.

— У мене хвора дочка. Три роки лікую і не можувилікувати.

— Де вона лежить?

— У сусідній кімнаті,— каже цар.

Зайшов він у кімнату, а там стіни такі світлі, що від них видно, як удень. Хвора лежить на ліжку. Він подивився — кума в ногах.

— Зробіть ванну з рум'яну,— каже він цареві,— скупайте хвору, і вона встане.

Скупали — і царівна одужала. Убралася вона і помаленьку вийшла в сад гуляти.

— Чим тебе нагородити? — питає цар «лікаря».

— Нічим, мені нічого не треба.

— Я дам тобі половину держави.

— Мені не треба, бо я неграмотний.

— Я дам тобі карету золота.

— Як дасте золота, то добре.

Насипали йому карету золота. Наказує цар тим козакам:

— Відвезіть його туди, де взяли. І не залишайте по дорозі карету, а то бандити пограбують його.

Як відвезете, то візьміть розписку, щоб я знав, що ви довезли його щасливо.

Їдуть вони через ліс. А в тім лісі якась хата, і в ній світиться. Він каже:

— Станьте.

— Куди ж ти хочеш іти? — питають козаки.

— До тої хати.

— А як там бандити? І тебе вб'ють? Що ми тоді будемо казати цареві?

— Пустіть, не вб'ють.

Заходить він до тої хати, а козаки zostались надворі. Зайшов, а там його кума. У хаті повно засвічених свічок. Одні лиш загорілися, другі до половини згоріли, треті догоряють зовсім.

— Чого ви, куме, сюди прийшли? — питає Смерть.

— Бо я розбагатів, о!

І він показав, що розбагатів по саму шию.

— Не треба було вам, куме, сюди приходити.

— Я прийшов сюди, бо хочу все знати. Скажіть мені, чого ці свічки тут горять?

— Куме, я хотіла б, щоб ви про це не знали.

— Розкажіть мені, що значать свічки, котрі лиш засвітилися?

— Це на світ народилися нові люди.
— А ті, що до половини догоріли?
— Це люди половину віку прожили.
— А ті, що догоряють?
— Тим людям вік кінчається.
— Тепер, кумо, покажіть мені, котра свічка моя.
— Я б не хотіла казати, куме, але як ви так хочете, то скажу. Ідіть додому і шукайте дошки —
ваша свічка догоряє.

Прийшов він додому. Та йде до коваля і замовляє колиску на пружині. Коваль зробив ту колиску, приносить, а він уже слабкий.

— Забийте,— каже,— у стелю кілок і почепіть колиску на нього. А мене покладіть у колиску.

Поклали хворого в колиску, він розплатився з ковалем, і той пішов.

Лежить у колисці слабкий і бачить, іде Смерть, кума його. Заходить у хату та й іде просто до його голови. А колиска на пружині. Він торкнув ногою, колиска повернулася, і баба лишилася в ногах. Іде баба від ніг до голови, а він знову ногою торкнув, колиска повернулася, і баба знов лишилася в ногах. Іде баба знову від ніг до голови, а він знов ногою торкнув, але баба вхопилася за колиску і перебирає руками, підступає до голови. Він хотів ще раз повернути колиску, але вже не зміг. А Смерть каже:

— Куме, крути — не крути, мусиш умерти.